

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj
Interesna skupina lokalnih interesov

6

Številka: 411-01-16/2019/7 EPA 778-VIII
Ljubljana, 8. 10. 2019

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesna skupina lokalnih interesov sta, na podlagi 16. in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), oblikovali naslednje

POROČILO

k Predlogu zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (ZZSDNPK) - druga obravnava

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesna skupina lokalnih interesov sta na skupni seji 7. 10. 2019, *kot zainteresirani*, obravnavali Predlog zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada. Komisija se je seznanila tudi z mnenjem Združenja občin Slovenije.

Predlog zakona sledi ciljem Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 in prinaša 122,6 mio evrov za nujne programe v kulturi v obdobju 2012–2027, pri čemer bodo sredstva vsako leto progresivno naraščala. Pri pripravi predloga zakona se je sledilo enakomernemu razvoju na področju kulture, dostopnosti do kulturnih dobrin in nadaljnjo skrb za izvedbo programov. Tako država kot občine v preteklosti niso zadostno vlagale v javno kulturno infrastrukturo, zato propada. Sredstva, ki jih predvideva predlog zakona, bodo namenjena za sanacijo najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov, ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture, katerih ustanoviteljica je država ali lokalna skupnost, podporo razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah, s sofinanciranjem nakupa ali obnov bibliobusov, ohranjanje in obnovo najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine ter digitalizacije kulturne dediščine, gradnjo najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju, zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti ter odkupe predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti. Za lokalne skupnosti je bistvenega pomena zagotavljanje deleža sredstev za sofinanciranje obnove najpomembnejših kulturnih spomenikov, pri čemer pa zakon ne našteva konkretnih kulturnih spomenikov, ampak bodo občine pod enakimi pogoji kandidirale za sredstva, pri čemer bodo imeli prednost najbolj ogroženi objekti kulturne dediščine v okviru meril Javnega zavoda Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine.

Kot poudarjajo državni svetniki, občine zaradi finančne podhranjenosti v preteklosti kljub številnim prizadevanjem niso zmogle poponoma skrbeti za ohranjanje kulturne dediščine. S tega vidika je predlog zakona dobrodošel, saj prinaša dodatna sredstva za nujne programe tudi za občine, je pa vprašanje, ali bo predviden obseg sredstev proračuna Republike Slovenije dejansko zagotovljen v prihodnjih letih, saj je to v 3. členu predloga zakona pogojeno z javnofinančnimi zmožnostmi in prioriteta. Če hočemo narediti premik in dejansko slediti javnemu interesu na področju kulture in obrniti trend propadanja kulturne infrastrukture, bi morali sredstva v prihodnjih vsakoletnih državnih proračunih dejansko zagotoviti in tega ne pogojevati z javnofinančnimi zmožnostmi. Pri tem se postavlja tudi

vprašanje, na kar opozarjajo v Združenju občin Slovenije, kaj se bo zgodilo, če bodo aktivnosti že v teku in bodo že podpisane pogodbe z izvajalci, država pa zaradi slabega javnofinančnega stanja ne bo zagotovila sredstev.

Komisija in interesna skupina se pridružujeta opozorilu Združenja občin Slovenije, da bi morale biti občine upravičene do večjega deleža sofinanciranja sanacije najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov kot pravne oz. fizične osebe oz. bi moral biti ta delež podoben kot je predviden za financiranje kulturnih spomenikov v lasti države. Prav tako komisija in interesna skupina podpirata predlog Združenja občin Slovenije, da se višina sofinanciranja ureditve osnovnih prostorskih pogojev in nakupa opreme za javne zavode, katerih ustanoviteljica je lokalna skupnost, poveča vsaj na tretjino deleža sredstev za državne zavode s področja kulture.

V povezavi s v preteklosti obnovljenimi kulturnimi spomeniki državnega oz. lokalnega pomena, ki nimajo nobene vsebine, komisija in interesna skupina opozarjata, da ne smemo dopustiti, da je ohranjanje kulturne dediščine sama sebi namen. Treba je omogočiti razvoj vsebine oz. uporabnosti kulturnega spomenika. Tako npr. prenavljanje mestnih jeder nima smisla, če bodo kulturno varstveni pogoji preprečevali njihovo dostopnost oz. njihovo rabo. Kulturno varstveni pogoji bi morali biti bolj fleksibilni oz. življenjski, saj drugače zakon s sicer plemenitim namenom zagotavljanja dodatnih sredstev v naslednjih letih za nujne programe v kulturi ne bo dosegel cilja, to je ohranjanje kulturne dediščine.

V zvezi z načinom sofinanciranja kulturnih objektov oz. ureditve osnovnih prostorskih pogojev in nakupa opreme za javne zavode, katerih ustanoviteljica je lokalna skupnosti, ki predvideva kandidiranje na javnih razpisih, državni svetniki opozarjajo, da imajo občine na drugih področjih (npr. programi javnih del kot posebni programi aktivne politike zaposlovanja) slabe izkušnje z javnimi razpisi s kriteriji in merili. Pri tem še posebej izpostavljajo, da so praktično vsi kulturni spomeniki v lasti občin, ki niso bili obnovljeni in propadajo, ogroženi. Zato je vprašanje, na kakšen način se bodo opredelile prioritete.

Vprašanje je, koliko bodo fizične ali pravne osebe, ki imajo v lasti ogrožene kulturne spomenike, zainteresirane sofinancirati sanacijo, ki bo zaradi kulturno varstvenih pogojev, ki jih določa Javni zavod Republike Slovenije za kulturno dediščino, lahko dražja tudi za 30-50 %. S tega vidika ni čudno, da številni kulturni spomeniki v zasebni lasti propadejo in mnogokrat tudi ogrožajo varnost mimoidočih in bližnjih objektov.

V razpravi je bil dan tudi predlog, da bi moral Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, poleg določanja smernic, tudi poskrbeti za izvedbo obnove tovrstnih kulturnih spomenikov. S tem bi pospešili in poenostavili sanacijo kulturnih spomenikov.

Z razvojem informacijske družbe in vsesplošne digitalizacije družbe in s tem e-knjige se postavlja vprašanje podpore razvoju knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah.

Komisija in interesna skupina sta po opravljeni razpravi sprejeli naslednji s k l e p:

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesna skupina lokalnih interesov **podpira** Predlog zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Bojan Režun.

Predsednik Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj
Dušan Strnad, l.r.

Vodja interesne skupine lokalnih interesov
Milan Ozimič, l.r.